

Enkele eye openers inzake het IT-Deltaplan

Jan van Es (22 januari 2020)

Nederland is toe aan grondige herziening van al haar beleid/regelgeving (hierna te noemen beleid) en bijbehorende bedrijfsvoering. Beleid is vaak oud en is regelmatig aangepast zodat een spaghetti aan beleidsregels is ontstaan. Wijzigingen worden dan ook steeds moeilijker omdat veel beleidsregels met elkaar samen hangen en het veel tijd kost om uit te zoeken waar een wijziging bestaand beleid raakt. Het is dan ook logisch dat beleid niet altijd afdwingbaar en uitvoerbaar is. De bedrijfsvoering is ook spaghetti geworden. De huidige IT is gebaseerd op het huidige beleid en huidige bedrijfsvoering en is dus ook spaghetti geworden. Gelet op het voorgaande is het ook verklaarbaar dat de aanpassingen en uitbreidingen van de huidige IT lang duren, zeer kostbaar zijn en regelmatig mislukken.

Ideaal zou zijn dat er nieuw beleid komt naast het huidige beleid dat het huidige beleid incrementeel gaat vervangen. Onder voorwaarde dat nieuw beleid uitvoerbaar en afdwingbaar is. Innovatieve IT kan daarbij zeker als katalysator dienen en het proces van vernieuwing versnellen.

De kans is aanwezig dat het gestelde in de vorige alinea niet zal geschieden. Dan is de next best oplossing om op basis van huidige beleid over te gaan op het 'automatiseren' van de beleidsregels en continu innoveren van de bedrijfsvoering met innovatieve IT. Iedere euro in de huidige bedrijfsvoering en de huidige IT is zonde van het geld tenzij het echt niet anders kan (bijv. vanwege wettelijke wijzigingen en/of aantoonbaar TCO omlaag gaat). Dat laatste moet dan echt wel zo zijn en niet ten koste gaan van innovaties.

Transitie naar nieuwe IT kan je alleen maar realiseren door nieuwe IT naast huidige IT incrementeel in te voeren waarbij de huidige IT werkende weg wordt gesaneerd. Heeft twee voordelen: je staat direct op ontvangen voor innovaties en je kan beheerst de transitie uitvoeren waarbij je ook de continuïteit van de bedrijfsvoering kan garanderen.

De Overheid kan dat niet alleen en heeft de markt nodig; zeker om structuur en tempo te krijgen ('de tucht van de markt'). Dit kan prima door samenwerking met de markt in plaats van uitbesteden. Samenwerking waarbij er een gezonde balans is tussen de verhouding/belangen opdrachtgever en de anderzijds gemeenschappelijke doelen. Overigens vereist het dat de Overheid beschikt over IT deskundigen die hetzelfde niveau hebben als de beste mensen van de markt zodat geen onbalans in de samenwerking kan ontstaan. De Overheid moet afdwingen dat de markt geen kwakzalvers meer meebrengt. Daarnaast moet de Overheid afdwingen dat er ontwikkeld gaat worden met innovatieve IT zoals gebruik van micro services en low code. Innovatieve IT is aantoonbaar significant goedkoper en levert aantoonbaar aanzienlijk sneller resultaat op dan bijvoorbeeld grote ERP pakketten.

Zonder visie kan je niet innoveren. Niet dat je heel veel tijd aan een visie moet besteden, immers de komende periode zullen de veranderingen zich steeds sneller voor doen. Dus ook de visie moet je minimaal jaarlijks herijken. Om de visie te

kunnen realiseren moet je programma's definiëren vanuit de business en wel zodanig dat de bedrijfsvoering en de IT relatief eenvoudig aanpasbaar zijn als business gaat wijzigen. Dat laatste zal in de toekomst ook steeds sneller gaan plaatsvinden vanwege de steeds snellere ontwikkelingen van de technologie in het algemeen. Nieuwe IT-oplossingen die langer dan een half jaar duren zijn kansloos. Nieuwe IT-oplossingen ook alleen plannen voor korte termijn en evt. middellange termijn maar wel minimaal jaarlijks herijken. Ontwikkelingen van nieuwe IT-oplossingen die slecht verlopen direct stoppen tenzij een ingreep daadwerkelijk zal leiden tot alsnog afronden IT-oplossing. Werken met sprints waar dit kan, maar bij IT Infrastructuur zal je regelmatig niet om waterval heen kunnen gelet op de aard van de oplossing. Met name bij de ontwikkeling van IT-toepassingen heb je teams nodig met een ruim mandaat die bestaan uit vakmensen vanuit de business/bedrijfsvoering en vanuit de IT die gezamenlijk de IT-toepassing ontwikkelen. Hierbij zal het onderscheid tussen professionals vanuit de bedrijfsvoering en IT steeds meer vervagen.

Enterprise architecten zijn overbodig. Denken alleen maar in zinloze modellen. Je hebt structuur nodig maar niet teveel. Primair gaat het om vakmanschap en leiderschap, waarbij leiders inhoudelijke kennis moeten hebben en ook moeten beschikken over lef en daadkracht. De mens bepaalt het succes. Pragmatisme is van groot belang anders realiseer je nooit iets.

Het heeft dus geen zin om de huidige bedrijfsvoering met innovatieve IT op te poetsen. Probleem is dat zowel de politiek als de top van het bestuur van de overheid risicomijdend zijn en daarom behoudende keuzes maken. Dan wordt het nooit wat en halen we de achterstand (die zeker al 10 jaar is) nooit meer in. We teren op de vorige eeuw en zitten tevreden achter over. Kijk naar de I strategie van het Rijk: heeft niets met innovatie te maken; ze hebben zowaar ontdekt dat je 'iets' met data kan doen (analytics), maar en dat is maar klein deel van de oplossing.

Architectuur is je gezonde verstand gebruiken. Het moet pragmatisch zijn en je helpen om structuur aan te brengen. Ik heb geen enkel model gezien en bijbehorende IT waar je echt iets aan hebt. Natuurlijk moet je kennis hebben van het gedachtegoed van de verschillende modellen zodat je weloverwogen een toereikende aanpakarchitectuur kan inrichten. Met aantal slimme technische architecten kan je prima architectuur maken en ook op een gestructureerde manier.

Basis IT-infrastructuur moet er snel komen

Een toekomstbestendige IT-infrastructuur is voor de Overheid van groot belang. Dit moet als een centrale voorziening zo snel mogelijk gerealiseerd worden. Onderdeel van deze centrale voorziening zijn ook platformen waarmee snel IT-oplossingen gemaakt kunnen worden. Denk hierbij aan een low code platform en een platform met micro services (voor het snel ontwikkelen van micro apps). Ook moet deze IT-infrastructuur een landingplaats zijn voor in het algemeen kleine IT toepassingen die kant en klaar van de markt worden gehaald en zonder veel moeite ingevoerd kunnen worden.

Basis IT-toepassingen

Naast een basis IT-infrastructuur dient de Overheid ook basis IT-toepassingen als een kant en klare service te leveren. Voorbeeld is een IT-toepassing voor de ATW.

Nu is de Kamer maanden bezig met besluitvorming over een aanpassing op de ATW en daarna moeten alle bedrijven/ondernemingen hun IT daarop aanpassen. Het is slimmer en goedkoper dat de Overheid bijbehorende IT-toepassing levert. Daarnaast is hierdoor ook de compliancy aan het beleid gegarandeerd.

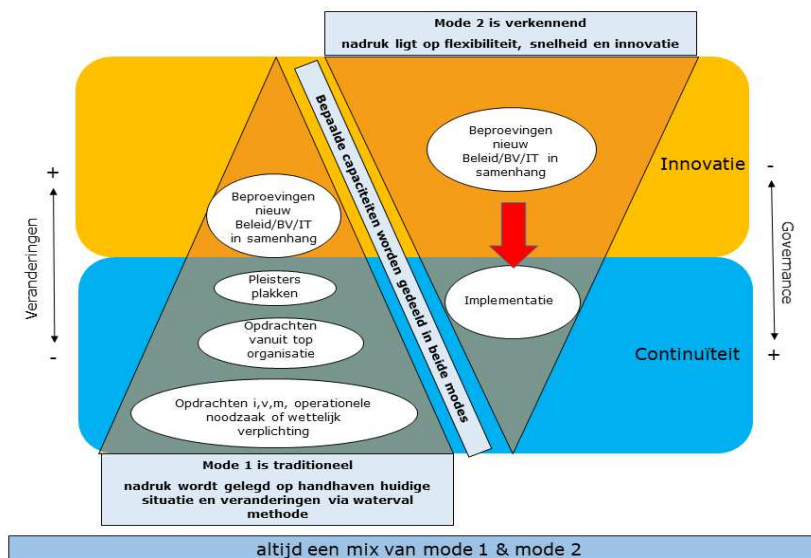
Waarom lukt het niet om te innoveren?

Onderstaande schema is mede gebaseerd op het pace layering model van Gartner. In het onderste deel van de linker driehoek zitten mensen die behoudend zijn en innovaties al dan niet bewust tegenwerken (Gartner spreekt van mode 1 mensen). In het bovenste deel van de linker- en de rechterdriehoek zitten de mensen die willen innoveren (Gartner spreekt van mode 2 mensen).

Continuïteit is 'going concern'. Belangrijk omdat dit uitvoering van het huidige beleid betreft en die uitvoering moet goed zijn. Uiteraard vinden er nu ook innovaties plaats maar die zijn klein en worden niet opgeschaald. Maar doorgaan op de huidige weg is geen optie.

Idee is om via de innovaties in de linker driehoek op te schalen naar het bovenste deel van de rechter driehoek. Bij voorkeur eerst kijken of met nieuw beleid/bedrijfsvoering/IT de beoogde effecten worden bereikt en dan pas grootschalig implementeren.

Problemen ontstaan enerzijds omdat de mensen in het onderste deel van de linker driehoek zitten en innovaties tegenwerken en anderzijds door mensen die zeggen dat ze in het bovenste deel van de rechter driehoek zitten maar handelen alsof ze in het onderste deel van de linker driehoek zitten. Helaas kan je constateren dat de politiek en de top van de Overheid deze problemen veroorzaken.

Naast het voorgaande zijn met name grote adviesbureaus (zowel voor BV als IT) mede schuldig omdat deze geen enkel belang hebben bij betere, snellere en goedkopere IT. Dat gaat immers ten koste van een groot deel van hun omzet.

Tragiek is dat besluitvormers kiezen voor de behoudende insteek omdat ze daar geen ander risico mee lopen dan gangbaar bij de Overheid.

Gevolgen van innovatieve IT

Innovatieve IT gaat er voor zorgen dat zeker 80% van de besluiten digitaal gaat plaatsvinden en dat de bedrijfsvoering nagenoeg volledig gedigitaliseerd wordt. Dit zal betekenen dat er veel werk verdwijnt bij de Overheid. Dat zal tot weerstand gaan leiden bij de besluitvormers en de vakbonden. Zoals een groot voetballer zei 'ieder nadeel heb zijn voordeel' is hier een oplossing voor. Werkloosheid is slecht voor de maatschappij. Daarom zou het mooi zijn als de mensen die geen werk meer hebben, omgeschoold kunnen worden als buurtzorgmedewerker. Hier krijgen ze uiteraard voor betaald onder voorwaarde dat ze de kwalificatie buurtzorgmedewerker onderhouden. Voorgaande is een oplossing voor de vergrijzing en voor terugdringing van criminaliteit en zelfs terrorisme. Het maakt een einde aan de anonimiteit die op veel plaatsen in Nederland aan de hand is.